

Paranee vanhetessaan

Ensimmäinen muistamani teatterikokemus on Molièren Saituri koulukaupunkini teatterissa. Meidät pojankoltiaiset melkein pakotettiin näytäntöön. Saituri Harpagonia esitti edesmennyt Martti Kainulainen, joka naukuvalla puheellaan, eleillään ja koko kehollaan ilmensi sairaalloista kiintymystään rahaan. Siitä kokemuksesta on jo kulu-
nut yli neljäkymmentä vuotta, mutta vielä näyttelijä Kainulaisen hermostunut hahmo päilyy päässäni. Siis mentiin kovin odotuksin Kirakan ensi-iltaan.

Molière kirjoitti Luulosairaansa vuonna 1666. Silloin elettiin barokkia. Eräs sen aikakauden tunnusmerkeistä oli sievisteleväisyys, johon Molière tarttui tanakasti. Hän pilkkasi näytelmässään miehiä, rikkaita ja tekopyhiä. Lievätkö samaa rotua kaikki. Erikoisesti piikitettäväksi joutuivat kirkonmiehet ja, kuten Luulosairaassa, lääkärit.

Aikanaan Molièrää joko vihattiin verisesti tai rakastettiin raivoisasti, mutta välinpitämättömiksi hänen näytelmänsä eivät ihmisiä jättäneet. Molièrelle osui kuitenkin yksi muita tärkeämpi ystävä, Aurinkokuningas, joka piti huolen, että pahimmat papit pysyivät pilttuissaan.

Jo viime vuonna Kirakan tekijät osoittivat kunnianhimonsa tarttumalla Dario Fon Perhoshiiruliin, vaikka se paljastikin yllättävää ahdasmielisyyttä nykypäivän Perniöstä. Sama tavoitteellinen linja näyttää onneksi jatkuvan.

Molièren mieshahmot ovat aina liioiteltuja, oikeita luhuja, nilkkejä ja mulkeroita. Mistä siis löytää harrastajanäyttelijöitä, jotka uskaltavat panna itsensä likoon tuttujen edessä.

Kirakan Luulosairaassa oli onnistuttu nappiin. Koko näytelmä seisoo tukevasti Antti Lehdon heikoilta näyttävillä koivilla. Hän osaa pitää sairaalloisen ryhtinsä läpi tarinan ja tuijottaa epäluuloisesti kaikkea ympärillään näkyvää, jopa omaa pikkutyttöään. Ääni narisee luultavasti juuri Molièren tarkoittamalla tavalla.

Toinen voimahahmo on lääkäripoika Tuomasta esittävä Jyrki Nurmi, viimevuotinen hiirulinmetsästäjä, vaikka hänen osuutensa jääkin lyhyeksi. Eivätkä napakat naisetkaan jää paljoa jälkeen. Itse asiassa naisethan pikkutyöstä asti tässä näytelmässä maailmaa pyörittävät. Mainio maskeeraus elävöitti, ja erityisesti naisten puvut istuvat kuin omat.

Molièren Luulosairas todistaa myös, että verraton tarina ja kiehtova kieli eivät kaipa teknisiä vimstaikkareita eivätkä tehosteita. Kun raketit eivät räisky, eivätkä kaiuttimet kau, opetus onnistuu oivasti. Saadaan väristyksiä, ja iho nousee kananlihalle.

Kuiskaaja on eräs teatteriesityksen avainhenkilöistä, joka aina mainitaan tekijäluettelossa. Kirakassa ei mainittu. Vaikuttiko se kuiskaajan motivaatioon. Yhteys kuiskaajan ja näyttelijöiden kesken ei toiminut, ja katkot pelottivat.

Jo silloin, 1600-luvulla näytettiin sovellettavan ministeri Raskin ehdottamaa lääkäreiden pikakoulutusta. Elettiin siis barokin Ranskassa. Taustalla lämpiävä savusauna tuprutteli tyynen lammen yli katsomoonkin katkujaan. Mikä kontrasti. Mutta 336 vuotta vanha Molièren Luulosairas vaan toimii!

pajen